

РЕФЕРАТИ

УДК 338.47:330.341.1](477)

С. О. Гапоненко*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна***РОЗВИТОК ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ**

Сучасні тенденції розвитку світової телекомунікаційної галузі можна охарактеризувати як рух до глобалізації, створення єдиного інформаційного простору, єдиної уніфікованої системи телекомунікацій і стандартів обміну інформацією, впровадження нових інформаційних технологій у важливі сфери життєдіяльності суспільства, особливо в економіку. Розвиток телекомунікацій — це один із факторів забезпечення функціонування і підйому економіки держави, адже динамізм сучасних світогосподарських зв'язків обумовив різке підвищення попиту на послуги телекомунікацій. У свою чергу НТР сприяла створенню нових телекомунікаційних технологій, які завдяки мультиплікативному ефекту породжують нові послуги і відповідно формують нові ринки.

Мета дослідження – на основі статистичних, науково-теоретичних даних і з урахуванням напрацювань провідних світових аналітичних компаній проаналізувати й виявити особливості телекомунікаційної галузі України, сформулювати тенденції та перспективи її розвитку за рахунок використання інноваційного потенціалу.

Вивчено стан ринку телекомунікацій і зроблено висновки, що ринок мобільних операторів «наближається» до стадії зрілості. На сучасному етапі розвитку мобільного зв'язку активно розвиваються додаткові послуги на основі різних технологій. Динамічно розвиваються тематичні послуги – довідкові та інформаційно-розважальні послуги мобільного зв'язку, також популярні тематичні послуги із застосуванням технології SMS.

Виявлено особливості розвитку українського ринку мобільного зв'язку:

- 1) відсутність нових компаній, відповідно нагального стимулу до інтенсивного інноваційного розвитку галузі;
- 2) потреба в розвитку додаткових послуг обумовлена насиченням ринку мобільного зв'язку і загостренням саме цінової конкуренції;
- 3) додаткові послуги можна назвати стимулюючими для маркетингової діяльності компаній-операторів.

Сформовано тенденції розвитку ринку: телекомунікаційні компанії змушені дотримувати інноваційну політику і постійно виводити на ринок нові послуги, вартість яких, як свідчать результати дослідження, досить висока й не завжди швидко окупається. Очікується, що темпи розвитку мобільного інтернету в Україні значно прискоряться, якщо в операторів з'явиться можливість надавати послуги третього покоління 3G(UMTS) стандарту в повному обсязі із використанням цього ресурсу.

Ринок телекомунікаційних послуг України і надалі зростатиме, хоч і невеликими темпами, за рахунок популярності послуг мобільного Інтернету. А справжньої динаміки можна очікувати лише за умов впровадження ефективних механізмів регулювання, що дозволить зменшити вплив домінуючих операторів на ціноутворення та впровадження нових послуг і технологій.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні стану, основних тенденцій і напрямів розвитку української телекомунікаційної галузі за рахунок ефективного використання інноваційного потенціалу.

Результати дослідження можуть бути використані для формування стратегії розвитку галузі та виявлення перспективних напрямів інвестування для підприємств, що працюють на телекомунікаційному ринку України.

Подальші дослідження можна проводити із урахуванням перспектив створення нового ринку за рахунок масштабнішого використання саме додаткових послуг телекомунікаційного ринку.

Табл. 3. Бібл. 10.

УДК 379.85

В. А. Сливенко, О. В. Сливенко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ: ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

Сьогодні процес демократичних перетворень у нашій країні пов'язаний із вирішенням складних політичних, економічних, соціальних і правових проблем, однією з яких є реорганізація уряду і оптимізація структури його установ. З огляду на соціально-політичну і криміногенну ситуацію в країні сучасні правоохоронні органи не відповідають вимогам часу. Із 2014 р. почався процес реформування судової системи відповідно до соціальних потреб і можливостей держави. Міжнародні експерти відзначили, що Україна, як держава-член Ради Європи, зобов'язана удосконалити свої закони згідно з європейськими стандартами і використовувати інноваційні підходи під час вирішення проблем. Таким чином, необхідно проаналізувати особливості реформування правоохоронної сфери України.

Метою даного дослідження є аналіз особливостей створення ефективної системи мотивації працівників під час проведення структурних перетворень державного апарату. Поставлені наукові завдання виконано із застосуванням комплексу загальнонаукових методів: аналізу, синтезу, узагальнення, статистичного та порівняльного.

Проаналізовано особливості процесу перебудови правоохоронної системи України. Досліджено шляхи створення ефективної системи мотивації працівників у ході структурних перетворень. Виявлено найважливіші напрями вдосконалення процесу спонукання соціальних суб'єктів до діяльності із досягнення стратегічних цілей у боротьбі зі злочинністю, забезпечення соціальної безпеки в матеріальній і духовній сферах життєдіяльності суспільства. Розглянуто способи створення можливостей реалізації індивідуальних здібностей співробітників, що передбачають ґрунтовне вивчення індивідуальних здібностей і потреб кожного окремого виконавця для активізації його діяльності з досягнення цілей організації. Досліджено такі шляхи стимулювання співробітників правоохоронної сфери, як участь у розробці та прийнятті рішень, запровадження конкурсного займання

вакантних посад, демілітаризація спеціальних звань, демократизація кадрової політики, розвиток професійної мобільності службовців.

Визначено, що наступним етапом реформування стане створення підрозділів місцевої поліції, які також будуть організовувати з урахуванням інноваційних принципів мотивації співробітників: задоволення потреб у самовираженні та розвитку, незалежного й прозорого конкурсного механізму займання вакантних посад (включаючи керівні) і розвитку професійної мобільності.

Наукова новизна роботи полягає в дослідженні особливостей створення інноваційної мотивації правоохоронців у період кардинального реформування суспільства. Заплановані реформи розроблено із урахуванням міжнародних, у т.ч. європейських, стандартів поліцейської діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в комплексному вивченні механізму поступового переформатування правоохоронних інститутів держави та наданні конкретних рекомендацій щодо вдосконалення нової структури, що надає послуги з охорони громадського порядку.

Подальші наукові дослідження в цьому напрямку можна спрямувати на пошук інноваційних шляхів вирішення проблем реформування правоохоронної системи нашої держави.

Бібл. 12.

УДК 331

Д. К. Громцева, О. П. Крупський

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА І БЕЗПЕКА: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Питання культури безпеки – одне з найважливіших у сучасному медичному закладі, оскільки будь-які проблеми під час надання послуги можуть призвести до незворотних наслідків. Постраждати може не тільки пацієнт, а й сам лікар, який надавав допомогу. На жаль, в Україні дуже мало уваги приділяють саме цій проблемі. Виходячи з цього, можна сказати, що тема актуальна і потребує вивчення.

Мета написання статті – аналіз шляхів формування професійної культури безпеки в клінічній медицині. Методи, за допомогою яких здійснено наукове дослідження, – спостереження, аналіз, оцінка, порівняння, узагальнення.

У роботі було досліджено трактування терміна «культура безпеки», види інновацій, до яких вона належить, та основні методи її формування в медичній галузі.

Культура безпеки у медичній галузі передбачає право всіх медичних працівників на вживання заходів щодо недопущення дій, які можуть завдати шкоди пацієнту або колезі. Було розглянуто різні підходи до трактування терміна «культура безпеки» та запропоновано власне: культура безпеки – система цінностей, цілей, знань і навичок, правил і процедур, переконань, які поділяють представники визначеної медичної професії, підтримують пацієнти, створюють сприятливий робочий клімат, атмосферу довіри й стають ефективним інструментом досягнення мети організації.

Визначено основні складники культури безпеки: обов'язки менеджерів, зв'язок, продуктивність, ресурси безпеки, довіра, ступінь задоволеності роботою тощо. На

основі декількох досліджень було виявлено, що жодна з країн не має досконалої медичної системи. Кожну систему слід вдосконалювати.

Запропоновано заходи щодо виправлення ситуації з культурою безпеки у медичних закладах. Коректне управління безпекою може виключити або виправити багато лікарських помилок. Саме тому необхідна чітка програма впровадження, виконання та контролю КБ у медичному закладі.

Наукова новизна роботи полягає у трактуванні терміна «культура безпеки» у медичних закладах та визначенні основних кроків до її створення. Практичне значення роботи полягає у можливості реалізації цих кроків у медичних установах для покращення культури безпеки та, виходячи з цього, зменшення ризиків нещасних випадків під час лікування.

Подальші дослідження можуть стосуватися питань управління культурою безпеки в медичних установах на прикладі досвіду країн із ефективними системами охорони здоров'я.

Рис. 3. Табл. 2. Бібл. 17.

УДК 332.012.324; 330,322

О. А. Джусов, А. В. Павлович

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ДО ПИТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ ДЛЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

На сучасному етапі транснаціональні корпорації завдяки прямим іноземним інвестиціям постійно посилюють свій вплив на розвиток як міжнародних економічних відносин, так і конкурентоспроможності національної економіки. Надходження інвестиційних капіталів слугує основою розвитку інфраструктури території, виробництва, а залучення іноземних технологій підвищує конкурентоспроможність вітчизняних товарів на зарубіжних ринках.

Метою написання статті є визначення інвестиційних стратегій ТНК у разі входження на український ринок, а також загальних тенденцій залучення прямих іноземних інвестицій, що впливають на інвестиційну привабливість України.

Методи дослідження – аналіз та синтез, порівняння.

На основі порівняння даних про динаміку обсягів іноземного інвестування в економіку України інших країн світу проаналізовано особливості залучення прямих іноземних інвестицій в Україну.

Досліджено галузеву структуру прямих іноземних інвестицій і визначено тенденції, характерні для основних видів економічної діяльності. Відповідно до даних проаналізованих наукових матеріалів було визначено, що переважну частину капіталу іноземних ТНК зосереджено в харчовій і тютюновій промисловості, торгівлі, фінансах, операціях із нерухомістю, тобто в галузях із високою оборотністю капіталу і забезпеченими ринками збуту. Крім того, виявлено негативну тенденцію зменшення припливу іноземного капіталу в реальний сектор економіки.

Розглянуто критерії, за якими Україна є приваблива для діяльності ТНК, а також враховано чинники, що знижують конкурентні переваги.

Наукова новизна роботи – визначення особливостей поточного розвитку інвестиційних процесів в Україні, а також обґрунтування необхідності вивчення аспектів інвестиційної діяльності ТНК для залучення зарубіжних інвестицій в економіку країни на взаємовигідних умовах.

Практична значущість роботи полягає в тому, що забезпечення відповідних заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату дозволить Україні за раціонального підходу отримати низку конкурентних переваг, пов'язаних із функціонуванням на її території іноземних корпорацій.

Подальшого дослідження потребують програми діяльності уряду зі створення відповідних законодавчих актів із регулювання стимулів залучення іноземних ТНК і системи амортизаторів можливих негативних наслідків транснаціоналізації.

Рис. 2. Табл. 1. Бібл. 11

УДК 330.341.1

С. А. Єфімова, Т. В. Гринько

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ

Актуальність дослідження обумовлено особливо гострим в останній час питанням конкуренції на світових ринках, що потребує від економіки будь-якої країни, в тому числі й України, посилення інноваційного складника. Підприємства України з інноваційною діяльністю здатні забезпечувати високі темпи зростання в довгостроковій перспективі. Основною компонентою в ефективності й результативності проведення інноваційних процесів на підприємстві є його інноваційний потенціал, зокрема професійно-кадровий склад, який досить складно оцінити з урахуванням швидкої зміни сформованих завдань.

Мета написання статті – аналіз існуючих підходів до оцінки інноваційного потенціалу підприємства та їх удосконалення з урахуванням особливостей діяльності підприємства сфери послуг, формулювання завдання інноваційного управління й основних напрямків стимулювання розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Під час дослідження застосовано системний підхід, методи аналізу та синтезу, метод моделювання.

Сформульовано завдання інноваційного управління підприємством. Наведено методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу підприємств сфери послуг. Такий підхід дозволить керівникам підприємств сфери послуг здійснювати моніторинг креативності й колективного інтелекту персоналу, оцінювати підприємства щодо інноваційного розвитку та своєчасно ухвалювати рішення з усунення недоліків. Наголошено, що вимірювання, кількісна оцінка інтелектуального, професійного, освітнього та інших якісних характеристик потенціалу персоналу є досить складне завдання, для виконання якого застосовують експертні методи на основі інтерв'ю, анкетування керівників, власників підприємств та провідних менеджерів. Сформульовано основні напрямки стимулювання розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Зроблено висновок, що в сучасних умовах, за відсутності досконалої методики оцінки інноваційного потенціалу сфери послуг, розгляд і комплексне застосування різних методів, запропонованих в економічній літературі, з урахуванням специфіки підприємств дозволить отримати більш достовірну інформацію для обґрунтованого прийняття управлінських рішень щодо управління інноваційним потенціалом підприємства, внесення відповідних змін у складники інноваційного потенціалу для забезпечення його адекватності поставленим інноваційним цілям та підвищення загального рівня конкурентоспроможності у своїй галузі й на світовому ринку в цілому.

Наукова новизна дослідження полягає в удосконаленні методичного підходу до оцінки інноваційного потенціалу підприємства на підставі комплексу основних показників, специфічних для сфери послуг, та врахування під час оцінки впливу персоналу на інноваційний потенціал підприємства.

Запропонований підхід дає змогу аналізувати рівень інноваційного потенціалу підприємств різних сфер діяльності: виробничої, сфери послуг, державного урядування, комерційної та інших, де інноваційний потенціал виступає не тільки як набір наявних та правильно розміщених ресурсів, а і як ухвалені управлінські рішення або нематеріальний об'єкт.

Оскільки за сучасних умов ми маємо справу з динамічним ринком товарів та послуг і підприємствам необхідно швидко реагувати на такі змінні фактори впливу, подальші дослідження можуть спрямовуватися на визначення здатності й швидкості підприємств реагувати на ці зміни, зокрема здатності персоналу продуктивно працювати та реалізовувати інноваційний потенціал у цих умовах.

Табл. 2. Бібл. 13.

УДК 338.583:658.14

О. А. Зінченко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Останнім часом спостерігається стрімкий розвиток неоінституціональної економічної теорії, що включає, зокрема, теорію трансакційних витрат. У західній економічній науці ця теорія широко застосовується в дослідженні діяльності громадського сектора. До однієї з трансакцій громадського сектора можна віднести й оподаткування.

Мета дослідження – обґрунтування підходів теорії трансакційних витрат щодо податкового менеджменту в умовах реформування системи державного урядування України та поступової інтеграції до європейських структур. Використано загальнонаукові методи: пізнання, системного аналізу, аналізу та синтезу, а також порівняння.

Досліджено оподаткування як певний акт угоди між державою та бізнесом. Поповнюючи державний бюджет за рахунок податкових надходжень, держава вирішує важливі питання соціально-економічного розвитку та має ресурс для свого функціонування. Підприємці зацікавлені в забезпеченні держави фінансовими

ресурсами, оскільки держава – постачальник суспільних благ і ефективна структура регулювання ділової активності. Доведено, що відносини між державою та бізнесом мають трансакційний характер. При цьому податки розглянуто як певні трансакційні витрати, тобто плата за користування суспільними благами й інституціями, що регулюють ділові відносини та встановлюють «правила гри» на ринку.

Обґрунтовано, що теорія трансакційних витрат дає змогу комплексно дослідити взаємодію державних структур з платниками податків з урахуванням невизначеності, інформаційної асиметрії, обмеженої раціональності, опортуністичної поведінки, специфічності інтересів, контрактних ризиків тощо. Установлено, що саме ця теорія дає повну характеристику взаємного співробітництва між владою та бізнесом у процесі формування податкової політики та реалізації функцій податкового менеджменту.

Наукову новизну дослідження забезпечує запропонована теорія трансакційних витрат для наукового обґрунтування податкового менеджменту в період структурних перетворень економіки.

Практичним результатом є застосування інституціональних підходів до формування напрямів реформування податкової системи України та її переходу від суто фіскальної до інвестиційної моделі з урахуванням усіх учасників процесу оподаткування, а також сприянням подоланню суперечностей між ними та опортунізму в поведінці.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є застосування неінституціонального підходу на мікрорівні для аналізу трансакцій між платниками податків та державними структурами, а також подолання інформаційної асиметрії в процесі реалізації функцій податкового менеджменту.

Бібл. 12.

УДК 339.92:330.341.1

Д. О. Ільницький

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИЙ РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ОФІСІВ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНА

У світі зростає роль вищих навчальних закладів у забезпеченні соціально-економічного розвитку, що є результатом переходу найбільш розвинених країн до парадигми економіки знань. Започатковане в 2014 р. реформування системи вищої освіти України має серед іншого передбачати забезпечення реалізації національного інтелектуального капіталу через трансфер технологій. Актуальність статті обумовлює необхідність комплексного підходу до підготовки планів реформ у період загострення глобальної конкуренції за знання як основний ресурс розвитку.

Метою написання статті є обґрунтування рекомендацій щодо найактуальніших аспектів розвитку діяльності з трансферу технологій в Україні на підставі узагальнення іноземного досвіду та аналізу вітчизняних реалій. Для

досягнення мети визначено такі завдання: узагальнити теоретичні засади діяльності з ТТ; ідентифікувати світових лідерів із ТТ та їх особливості; дослідити характерні риси розвитку ТТ у країнах, що розвиваються; вивчити сучасний стан діяльності з ТТ в Україні.

У статті обґрунтовано, що становлення розвиненої інноваційної економіки, в якій діяльність із ТТ є важливим складником, як правило, відбувається протягом тривалого часу. Результати проведеного дослідження засвідчили, що брак ефективності діяльності з ТТ часто обумовлений тим, що ця діяльність розглядається відірвано від більш комплексного питання управління знаннями у всіх його формах, зокрема як обов'язковий етап НДДКР. Відсутність запровадження компетентнісної моделі в діяльності вітчизняних ВНЗ, НДІ, підприємств та органів державної та місцевої влади призводить до того, що в діяльності підрозділів ТТ немає будь-яких згадувань щодо підприємницьких, маркетингових компетенцій. Їх брак, у свою чергу, спричиняє низьку ефективність діяльності ОТТ.

У розвинених країнах зростання комерційної активності ВНЗ та НДІ стало результатом еволюційного підвищення вимог суспільства щодо ефективності інвестицій у науку та освіту. У країнах, що розвиваються, таких як Україна, прагнення розвитку комерційного аспекту ТТ розглянуто в умовах неможливості забезпечення достатнього і стабільного фінансування, відсутності фінансових механізмів накопичення результатів вдалого ТТ. За таких умов зацікавленими часто виявляються винятково самі працівники ВНЗ та НДІ, інтереси яких відірвані від інтересів інших стейкхолдерів, єдність яких обґрунтована в концепції потрійної спіралі.

Ефективність зусиль щодо ТТ обмежено недостатністю у вітчизняних ВНЗ можливостей накопичення фінансових результатів від комерціалізації ОІВ. Отримувані фінансові результати найчастіше спрямовують на поточну діяльність через недостатні, спадаючі обсяги фінансування з традиційних джерел. Основним традиційним джерелом мають залишатися кошти державного бюджету, але при цьому має стимулюватися залучення інших джерел.

Негативну динаміку витрачання державою коштів на науково-освітню діяльність обумовлюють різні чинники, серед яких недостатнє оприлюднення отримувачами державних коштів звітів про результати та аналіз ефективності їх витрачання. Непублічність, відсутність прозорості можуть свідчити про приватизацію результатів діяльності окремими суб'єктами або значний корупційний складник їх діяльності. Водночас непублічність може говорити про низький рівень суспільної відповідальності за результати діяльності та неспроможність брати відповідальність за певні ризики. Відсутність інформації про створювані ефекти, у т.ч. мультиплікаційні, від запровадження ОІВ та технологій дає передумови для відносних «перемог» у конкуренції за бюджетні кошти інших сфер.

Упровадження компетентнісної моделі, зокрема щодо підприємницьких та маркетингових компетенцій, у діяльність із ТТ вітчизняних інституцій має підвищити їх ефективність у середньостроковій перспективі до рівня розвинених країн. Урахування отриманих висновків під час розробки реформ системи науки та освіти сприятиме підвищенню рівня їх міжнародної конкурентоспроможності й рівня ефективності інвестицій у цю сферу, що матиме комплексний позитивний вплив на національний добробут.

Наукову новизну праці становлять: обґрунтування доцільності реалізації довгострокових стратегій підвищення конкурентоспроможності ВНЗ та НДІ як ключових інституцій генерування й трансферу знань; виявлення недостатності підприємницьких, маркетингових та інших компетенцій у політиці розвитку університетських офісів трансферу технологій; обґрунтування необхідності впровадження суспільних вимог щодо підзвітності ВНЗ та НДІ для розкриття ефективності витрачання коштів платників податків та їх внеску в соціально-економічний розвиток регіонів та країни.

Залишається широке коло питань, дослідженню яких можуть бути присвячені подальші праці. Зокрема, актуальними вважаємо: 1) обґрунтування системи показників вимірювання всіх аспектів діяльності з ТТ; 2) вивчення досвіду формування професійних мереж у сфері ТТ; 3) обґрунтування системи мотивації та підвищення ефективності співробітництва всіх зацікавлених суб'єктів; 4) методичні напрацювання патентної політики університетів та їх конвергенції з науково-дослідними інституціями; 5) розбудова культури суспільної підзвітності інституцій науково-освітньої сфери як отримувачів коштів платників податків.

Бібл. 57.

УДК 378.011.3

М. О. Кальніцька

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ НА ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Кожна організація як соціально-економічна система зазнає впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, у свою чергу, організаційна культура (ОК) підприємства – продукт взаємозв'язку зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, отже, будь-який їх вплив визначатиме подальше становлення і розвиток ОК. Чинники як зовнішнього, так і внутрішнього середовища можуть мати позитивні або негативні тенденції до зміни. Проблема дослідження сутності ОК та інноваційного потенціалу присвячено багато робіт як вітчизняних авторів, так і закордонних, але не виявлено взаємозв'язку структури й факторів ОК та інноваційного потенціалу. Отже, на нашу думку, питання виявлення впливу факторів проблемне. Його визначення дозволить спрогнозувати позитивну або негативну тенденцію зміни організаційної структури, що в результаті визначить можливість підвищення інноваційного потенціалу підприємства.

Мета написання статті полягала у вивченні впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації на складники ОК й інноваційний потенціал підприємства.

Для розкриття проблематики статті було детально структуровано поняття та визначено елементи, які містить ОК, а також визначено структуру інноваційного потенціалу, його складники. Порівняння структур ОК та інноваційного потенціалу засвідчило наявність спільних і взаємозалежних елементів. Глибший аналіз було

проведено за допомогою визначення головних факторів ОК. Результати аналізу дозволили визначити місце ОК у структурі інноваційного потенціалу підприємства.

Отже, можна зробити такі висновки. По-перше, структура ОК та інноваційного потенціалу містить спільний елемент – мікроклімат, який передбачає створення умов, що можуть сприяти розвитку інноваційності організації. По-друге, фактори ОК здебільшого формують структуру інноваційного потенціалу: особистість засновника – стиль управління, систему комунікацій; розмір організації визначає її структуру, наявність різних технологічних приміщень, можливість вільного переміщення персоналу та організацію праці. По-третє, технологія виробництва, прийнята в організації, визначає рівень її інноваційного потенціалу. Гнучкість ОК дозволяє інтенсивніше застосовувати й адаптувати на підприємстві інноваційні технології.

Наукова новизна дослідження. Вперше сформульовано визначення ОК як моделі ключових елементів, істинно правильної і такої, яку передають новим членам колективу як певну догму.

Практичне значення роботи полягає в узагальненні та порівнянні базових елементів ОК й інноваційного потенціалу і виявленні спільних рис, що дає можливість визначити роль формування та розвитку організаційної культури в підвищенні інноваційності підприємства.

Подальшими завданнями визначимо аналіз впливу факторів на українські підприємства, виявлення проблем і розробку планів щодо їх усунення або попередження.

Рис. 5. Бібл. 19.

УДК 339.9[338.3:330.341.1](73+52)

Т. В. Климова

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США ТА ЯПОНІЇ

Інноваційний складник - це основа сучасного розвитку бізнесу, незалежно від того, до якої галузі цей бізнес належить, хто його господар, яка структура його капіталу. Виклики сучасного соціуму змушують активізувати зусилля країн, що розвиваються, у напрямку розвитку інноваційної інфраструктури, яка б дозволила зробити якісний ривок у розвитку промисловості та економіки. Саме ці виклики зумовили актуальність обраного дослідження. Становлення і розвиток інноваційної політики в економіках, що розвиваються, - актуальне завдання останніх досліджень багатьох авторів. Виявлення загальних тенденцій розвитку провідних країн дозволить виробити спільну стратегію для країн, що розвиваються, у подальшому становленні їх інноваційної політики.

Метою написання статті стало проведення аналізу становлення інноваційної політики в провідних країнах світу, таких як США і Японія, для виявлення особливостей цих країн, спільних рис і відмінностей. Під час дослідження застосовано методи порівняння, узагальнення, абстрагування, аналіз, елементи системного аналізу, елементи алгоритмізації та моделювання.

У результаті дослідження було виявлено особливості становлення і розвитку інноваційної політики США і Японії, при цьому одержано такі висновки:

1. Розвиток інноваційної політики держави зростає в тому випадку, коли координацію і ключове фінансування здійснює держава, а також місцеві органи управління.

2. Найбільший ефект у розвитку інноваційної діяльності для країни з перехідною економікою можна спостерігати, в році обрання «селективних» напрямів розвитку.

3. Створення регіональних технопарків відбувається з урахуванням історично сформованих регіональних можливостей і напрямів.

4. Затвердження законодавчої бази в країні, яка повинна всебічно підтримувати (на всіх рівнях) інноваційне підприємництво.

5. Формування системи приватних (венчурних) фондів, регульованих державними програмами за прерогативними напрямами.

На сучасному етапі розвитку світової економіки тільки інноваційна політика зумовлює вектор розвитку держави. Це підтверджує досвід таких провідних держав, як США і Японія. У результаті узагальнення досвіду становлення інноваційної політики цих країн було виявлено основні тенденції розвитку, які можна застосовувати в інших країнах, що розвиваються, із урахуванням їх національних особливостей. Усі виявлені чинники позитивно впливають на збільшення прогресивних показників економіки, добробуту суспільства та активності інтеграції на міжнародному рівні.

Новизна роботи полягає в тому, що вперше було проаналізовано становлення інноваційної політики в США і Японії для виявлення загальних рис і відмінностей у розвитку інноваційної політики, а також зроблено спробу отримання схеми створення базової структури, що дозволяє розробляти і впроваджувати інновації.

Отримані результати можуть бути застосовані для подальшої систематизації інформації щодо розвитку інноваційної політики для формування універсальної моделі.

Рис. 1. Табл. 3. Бібл. 11.

УДК 339.564(477+100)

Н. П. Мешко, М. О. Єфремова

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

РОЗВИТОК ІТ-АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

Протягом останніх 10 років ІТ-аутсорсинг привертає увагу фахівців як нова успішна бізнес-модель, що дозволяє країнам, які розвиваються, зайняти гідне місце на світовому ринку технологій. Однак потенціал аутсорсингу інформаційних послуг в Україні ще не повністю реалізовано. Дослідження української індустрії ІТ-аутсорсингу сприятиме розумінню особливостей, можливостей та ризиків подальшого розвитку цієї галузі.

Мета написання даної роботи – виявлення тенденцій розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні, визначення її місця на світовому ринку аутсорсингу інформаційних технологій, розробка рекомендацій щодо розширення

IT-аутсорсингу в Україні. Дослідження проводили за допомогою емпіричних методів: вимірювання, порівняння, спостереження.

Визначено, що безумовним лідером світового ринку за обсягом IT-аутсорсингу є Індія. Її успіх стимулює інші країни, що розвиваються, докладати зусиль для створення національної індустрії IT-аутсорсингу. Україну також можна назвати активним гравцем на світовому ринку аутсорсингу інформаційних технологій, що є однією із небагатьох галузей української економіки, яка в умовах важкої економічної та політичної ситуації в країні ефективно розвивається. Перелічено позитивні тенденції, що мають місце в IT-аутсорсингу, незважаючи на кризовий стан країни. Визначено негативні тенденції в цій галузі, зокрема, наголошено на зниженні рівня довіри до України із боку західних компаній і зроблено висновок про можливий негативний вплив цього фактора на обсяги ринку IT-аутсорсингу. Запропоновано шляхи вирішення проблем у даній галузі та акцентовано увагу на наданні стратегічного пріоритету IT-аутсорсингу.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні тенденцій і пріоритетів розвитку IT-аутсорсингу в Україні під час політичної та економічної кризи.

Практичне значення роботи полягає у визначенні орієнтира для розробки державної політики у галузі IT. Крім того, отримані результати можуть бути використані в подальших дослідженнях галузі IT-аутсорсингу України та визначенні її конкурентних переваг порівняно з іншими країнами, що мають потужний сектор IT-аутсорсингу. Такі дослідження можуть стати основою для прийняття рішень західними підприємствами про вибір держави для передавання своїх IT-технологій.

Подальші наукові розробки доцільно спрямувати на визначення перспектив розвитку фрілансу в Україні та пошук механізмів співпраці у цій галузі українських й іноземних партнерів.

Рис. 2. Табл. 1. Бібл. 10.

УДК 338.246.025(477):339.727.22

О. І. Негрич

Львівський інститут економіки і туризму, Україна

ОЦІНКА РИЗИКІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, СПРИЧИНЕНИХ КОНКРЕТНИМИ МОТИВАЦІЯМИ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕТОРІВ

На сучасному етапі глобалізації надзвичайно важливою є проблема залучення іноземних інвестицій. У світі загалом і в Україні зокрема посилюється конкурентна боротьба через зростаючий попит національних економік на інвестиційні ресурси, усе гостріше постає питання щодо формування дієвого механізму залучення іноземних інвестицій. Попри численні дослідження відомих науковців, питання мотивацій в інвестиційній діяльності ще не до кінця вивчені. Недостатньо досліджені, але варті уваги питання оцінки ризиків для національного господарства, спричинених конкретними мотиваціями іноземних інвесторів, та розробки рекомендацій щодо вдосконалення управління інвестиційною діяльністю для уникнення чи зменшення можливих негативних впливів іноземних інвестицій.

Метою написання статті є оцінка ризиків для держави, спричинених конкретними мотиваціями іноземних інвесторів, та формування рекомендацій щодо їх уникнення чи зменшення шляхом аналізу та систематизації основних мотивацій іноземних інвесторів і форм реалізації інвестиційних проектів.

У статті проаналізовано основні мотиви і демотиватори у здійсненні іноземного інвестування та систематизовано їх за основними класифікаційними ознаками. У результаті аналізу існуючих підходів до класифікації форм та чинного законодавства автор виділив і згрупував основні форми реалізації інвестиційних проектів.

На основі аналізу класифікацій мотивацій і форм реалізації інвестиційних проектів оцінено ризики для держави, зумовлені конкретними мотиваціями іноземних інвесторів, і сформувано рекомендації щодо їх уникнення чи зменшення.

Наукова новизна роботи полягає у встановленні взаємозв'язку між конкретними мотивами іноземних інвесторів та формами реалізації їх інвестиційних проектів. Не менш важливим елементом наукової новизни є оцінка ризиків для держави від припливу іноземного капіталу, обумовлених конкретними мотиваціями інвесторів.

Практичне значення результатів роботи полягає у формуванні рекомендацій щодо вдосконалення керування інвестиційною діяльністю, урахування яких сприятиме уникненню чи зменшенню можливих негативних наслідків від припливу іноземного капіталу.

Перспективним напрямом подальших досліджень за темою даної роботи можна вважати удосконалення механізму керування інвестиційною діяльністю на державному та регіональному рівнях.

Табл. 3. Бібл. 7.

УДК 338.48

Т. А. Смирнова, І. Ю. Приварникова

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ФОРМУВАННЯ БРЕНДА МІСТА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ПРИВАБЛИВОСТІ ДЛЯ ТУРИЗМУ

Нині у світі образ України та її регіонів сформовано несистемно й хаотично. У результаті привабливість окремих міст і регіонів України для туристів дуже низька. Зростання рівня глобальної конкуренції регіонів й окремих міст активізувала необхідність створення позитивного іміджу міста на туристичному ринку. Просування локальних унікальних відмінностей таких міст шляхом формування брэнда на їх основі – найефективніший інструмент підвищення туристської привабливості регіону. Оскільки формування брэндів для різних об'єктів і цілей має свою специфіку, зі зростанням значення туризму для регіонів України потрібно деталізувати, вивчити особливості формування брэнда окремих міст для підвищення привабливості території для туризму.

Мета написаної статті – визначення ролі брэндингу міст для туристичної галузі, виявлення проблем у цій діяльності, характеристика етапів стратегічного

підходу до брендингу міст для підвищення їх привабливості для туристів. Дослідження виконано за допомогою методів наукового пізнання: аналізу та синтезу, групування, систематизації, узагальнення.

У роботі бренд міста розглянуто як сукупність усталених цінностей, що відображають неповторні оригінальні споживчі характеристики даного міста і спільноти, які широко відомі, отримали суспільне визнання і користуються стабільним попитом споживачів. Охарактеризовано роль брендингу в підвищенні привабливості міста для туризму й визначено, що брендинг є найважливішим фактором конкурентних переваг і доходів міста. За його допомогою позиціонують регіон, підвищують його конкурентоспроможність у різних сферах діяльності. Формування бренда території – один зі способів створення іміджу й підвищення рівня «впізнання» міста цільовими групами, зокрема туристами. Певним чином брендинг виконує «освітню» функцію. За його допомогою розповідають усім про унікальні міста і зрештою формують їх інвестиційну і туристичну привабливість. Проаналізовано діяльність із брендингу в окремих містах. Виявлено основні проблеми діяльності із формування та просування брендів для залучення туристів. Охарактеризовано етапи стратегічного підходу щодо формування ефективного бренда міста: діагностика ситуації та формування цілей брендингу; формулювання сутності бренда; стратегічний план із просування бренда; реалізація стратегічного плану, оцінка ефективності сформованого бренда.

Наукова новизна роботи полягає в розробці послідовності етапів формування і реалізації стратегії брендингу міста, яка на відміну від інших підходів до стратегічного брендингу враховує специфіку формування бренда міста для підвищення його привабливості для туристів.

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування запропонованої послідовності етапів розробки та реалізації стратегії брендингу окремими містами, територіями при формуванні власної стратегії брендингу, створенні і просуванні бренда для залучення туристів до регіону.

Подальші дослідження можна проводити в напрямку пошуку інших шляхів територіального розвитку міста, які допоможуть залучати туристів до регіону.

Бібл. 14.

УДК 332.05 + 332.2

І. О. Стеблянко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СИСТЕМІ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Згідно із Земельним Кодексом України земля – це основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави. У результаті реалізації в Україні земельних реформ відновлено приватну власність на землю, усунуто обмеження на надання земельних ділянок громадянам, проте раціональне високоефективне землекористування та вихід агросфери на траєкторію сталого розвитку не забезпечено. Також слід указати на відсутність комплексного підходу

до визначення місця земельної реформи в системі трансформації національної економіки.

Метою статті є обґрунтування принципів проведення земельної реформи та визначення її діалектичного зв'язку із іншими реформами національної економіки. Для досягнення поставленої мети було застосовано системний підхід, загальнонаукові методи аналізу і синтезу. Інформаційною основою дослідження є нормативно-правова база України та звітні дані Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Головний науковий результат статті полягає в обґрунтуванні принципів проведення земельної реформи та визначенні її діалектичного зв'язку із іншими реформами національної економіки, а саме: децентралізація керування національним господарством; екологічна реформа, реформа сільського і лісового господарства.

В основі земельної реформи відповідно до системного підходу повинні бути такі засади і принципи: інвентаризація та розмежування земель сільськогосподарського призначення, проведення їх грошової оцінки і регулярної переоцінки, формування цивілізованого ринку земель і права оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення на конкурентних засадах, стимулювання середньострокових і довгострокових орендних відносин, децентралізація і екологізація земельних відносин тощо.

Наукова новизна роботи - визначення принципів земельної реформи в Україні, що передбачає ідентифікацію її діалектичної єдності з іншими реформами в національній економіці.

Практичне значення результатів роботи полягає у визначенні конкретних заходів реформування земельних відносин з урахування причинно-наслідкових зв'язків економічних реформ в Україні.

Перспектива подальших досліджень за темою роботи – розробка пропозицій щодо вдосконалення оподаткування земельних відносин.

Табл. 1. Бібл. 13.

УДК 658:330

О. І. Юдіна

*Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпропетровський гуманітарний університет», Україна*

ОЦІНКА ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Статтю присвячено актуальній проблемі оцінки впливу інновацій на процес ресурсозбереження та підвищення ефективності функціонування підприємств.

Ресурсозбереження – необхідна умова ефективного функціонування підприємства, яке сприяє вирішенню проблеми зростання потреб виробництва у ресурсах в основному за рахунок економії та забезпечує зниження ресурсомісткості продукції, і, як результат, зростання ефективності виробництва, за рахунок найбільш раціонального їх використання. Стійке зростання виробництва в

довгостроковому періоді залежить не стільки від ресурсних можливостей, скільки від інноваційної активності підприємств.

Метою написання статті є оцінка впливу інноваційної діяльності промислових підприємств на процес ресурсозбереження, визначення закономірностей та якісних параметрів їх взаємозв'язку за допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу.

Для дослідження та оцінки впливу інновацій на витрати ресурсів у процесі виробництва запропоновано науково-методичний підхід, заснований на економіко-математичному моделюванні взаємодії інноваційного і виробничого процесів та визначенні результатів цього зв'язку в напрямку ресурсозбереження.

Застосування цього підходу до аналізу й оцінки інноваційної діяльності дозволило доповнити класифікацію факторів ресурсозбереження, яка, на відміну від існуючих, включає такі класифікаційні ознаки, як витрати за напрямками інноваційної діяльності, а саме: рівень загальних витрат на інноваційну діяльність; рівень інноваційних витрат на впровадження нових машин, обладнання, установок, інших видів основних виробничих фондів; рівень інноваційних витрат на впровадження нових технологій; рівень витрат на проведення досліджень і розробок. На їх основі розроблено систему показників, що складається з показників ресурсомісткості й ефективності виробництва, а також рівня витрат на інновації для виявлення та пояснення закономірностей взаємодії цільових економічних показників і досліджуваних факторів шляхом економіко-математичного моделювання і створення інструменту керування інноваційною діяльністю з ресурсозбереження на машинобудівному підприємстві.

Запропонований алгоритм дій забезпечує найбільш раціональне й економне використання ресурсів і включає моделювання взаємодії інноваційної і виробничої діяльності, оцінку впливу впроваджуваних нововведень на виробництво продукції, прогнозування показників цих процесів. Його застосування дозволяє планувати величину інвестицій за конкретними напрямками інноваційної діяльності та відповідний рівень зниження витрат ресурсів.

Установлено основні фактори інноваційної діяльності, що впливають на підвищення ефективності використання ресурсів, визначено закономірність їх впливу на процес виробництва, проведено оцінку і прогнозування економічних показників функціонування підприємства, за допомогою яких можна планувати їх величину, а отже, результати роботи суб'єкта господарювання. Крім того, набули подальшого розвитку категоріальний апарат теорії керування інноваціями щодо визначення сутності таких понять, як «інноваційний розвиток» та «ресурсозбереження».

Табл. 6. Бібл. 9.

